

Ko gost odide, še le kača zapazi, da ni krone več. Strašen vrisk zažene po celi deželi, in hitro iz vseh krajev strašno veliko kač priverši. Kraljica jim svojo nesrečo pové in veli gerdega tata zasledovati. Kmaló je cela truma zbrana in hiti za Kerstnikom; al čeravno jako hité, tatú vendar ne morejo uhvatiti, ki je srečno dospel v svoj grad s krono. Kača za kačo opeša in obleží na poti, le samo ena prilazi do vurberskega gradu. Ko pa tukaj vrata zaperte najde, tresne z repom po vratah, da se celi grad strese. Onega kraja vendar ne zapusti in vsak dan jej mora biti škaaf mleka. Leto je minulo za letom, kača pa le ostane pri vurberskem gradu.

Ko pa umerje grof, ki je ukral krono v kačji deželi, se zasliši strašen vrisk pri Vurbergu in kača hiti proti Dravi. Kjer je odlazila, je bilo viditi, ko bi s plugom brazdo rezal.

Neke stare ljudi, ki so znali velikokrat kakšno osmo-diti, sem pred večimi leti slišal pripovedovati, da so oni sami vidili kačjega kralja s krono. Pravili so, da se more kačji kralj tudi v naših krajih viditi. Kdo pa bi dobil njegovo krono, bi sploh vsega zadosti imel, kakor oni, ki bi dobil krono kačje kraljice. In današnji dan še pré je nekod kačja dežela.

Več pripoved od kačje dežele in kač sem nekda j slišal. Gotovo še je tedaj med Slovenci mnogo gradiva o tej reči, bodi si na Štajarskem, ali na Kranjskem, ali na Koroškem. V „Slovenski Bčeli“ 1850, str. 4 in 5 je neka koroška narodna pripovedka od „Bele kač“. Kaj imamo národnega, naj se pobere in ohrani, da nam ne zgine na vsigdar.

Koloman Mulec.

Lizuni.

Gospodičine in Vile
V hostah so Rozaljke bile,
So slovele krog in krog;
Peti so, vabiti znale;
Kogar pa so pretantale,
Po njem je blo, smil' se Bog! —

Kar Rozaljke b'le v povesti,
Od lizunov smo si v svesti,
Kdar sterdeño govoré.
Delajo se lepe, brate,
Mot'jo reve in bogate,
Z sladkim strupom jih moré.

Rožice sadé strupene,
Milost' nimajo nobene,
So še huj' kot pisan gad.
Pravo znajo počerniti,
Greh u čeden plajšč zaviti,
Na oči podplate djat'.

Lizec drug je sam'ga vruga,
Ino sladka skorja draga,
Ki kupiti je za med.
Vkanjen ga želí prodati
Tud za samo cestno blato,
Kar mogoče toljko pred.

Silna je lizunov truma;
Svet pripravljajo iz uma,
Mojstri mnogih so nezgod.
Niso kot Rozaljke v hosti;
V gradih, mestih so pogosto,
Tú se gnejzdi njihov rod.

Požencan.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Gradca. ☉ Poslednji dan unega mesca so pripe-ljali iz Dunaja Janeza Reš-a, kateri je umoril na sv. Pavla dan gospó Jakomini-tovo, in potem tudi njeno služabnico. Reš ni bil nikolj njeni sluga, ampak služil je več časa pri neki baronki, prijateljci umorjene. Ker ste se te dve gospe večkrat obiskovale, je bilo morivcu vse znano v Jakominitovi hiši. Iz baronkne službe spušén se je klatil dalj časa po Gradcu in je zvedel, da je gospa J. 10 tavž. gold. podedovala. — Povedal je doslej sodní, da je hotel jo za podporo prositi, in jo umoriti, če bi mu jo odrekla. Zavoljo tega se je preskerbel z dolgim nožem, in s skritim pod suknjo pride 24. januarja pred poldnem k nji. Gospá ni uslišala njegove prošnje; — ker je bila sama, ji porine nož v persi večkrat, da je umerla. Kmaló potem pride njena služabnica, na katero tudi z nožem plane in jo umorí. Potem je odperl in preiskal vse zaklepe, pobral vsaktere dragocenosti in srebro; med njimi tudi posodico

za cukar in zakonski perstan, po katerem je prišel na Dunaji pravici v roke. Gotovine ni zasledil tolovaj. Ostal je še celih osem ur v njenem stanišu, da bi mogel skrivaj iz hiše priti. Kmaló potem je zastavil večji del ropa v graški za-stavnici in se je z dnarji po Gradcu potepal. Pred nekimi tremi tedni pride na Dunaj službe iskat, kjer ga je pa osoda pravici v roke izročila. J. R. ni bil nikolj ne streže ne natakar (kelnar); čevljar je.

Od Negove blizo Radgone. F. W. — Drage „No-vice“! Dovolite mi raznih reči iz naše okolice vam pove-dati. Kar se tiče poljskih pridelkov, se smemo hvaliti, da pri nas vse lepo stoji, ter nam obilen hasek obeta. Čeravno žito ni toliko zerna prineslo kakor slame, je pa vendar pšenica kaj bogato obrodila. Tudi koruza, proso, ajda, fižol, lan in konoplje, graholka, buče (tikve), rona (pesa) in repa, zelje (kapus): da! skoro vsa setva nam rodovitno kaže. Sena se je veliko nakosilo; nekteri bodo otavo lahko dvakrat kosili; tedaj nam kerme za letos manjkalo ne bo, samo da nam je od lanskega leta malo živine ostalo. Svinje napada sém ter tjé nagla bolezen, tako da jih veliko pocepa. Okolj Lutomera je toča po goricah že mesca maja veliko škodo storila; al sčasoma so se rane na tersu za-celile, in zdaj še lanske tergatve pričakujejo. Tudi suša ondi ni samo polja, temoč tudi senožeti je zlo nazaj po-stavila, tako da so jari pridelki slabši kakor se je priča-kovalo. Pri nas okolj Radgone dež pogostoma zemljo namaka, pa vendar nam manjka vode; zato skoro vsi manjši mlini počivajo. Vresničila se je stara povedka, ki pravi: „Ako na velik petik dežuje, gré dež celo leto večkrat, al nič ne zdá.“ Ker pomanjkuje mlinom vode, bi nam žermle (Handmühle) dobro vstregle, kakor si v sili tudi Haložani ž njimi pomagajo. — Lani omenjena škoda v hojovih borstih po gosencah je srečno za letos mimo šla, ker je zdaj šilje spet lepo ozelenelo. Derv za kurjavo nam tako hitro manj-kalo ne bo, ker se pri nas bukovih seženj po 5 fl. in pol srebra obilno dobí; le okolj Ptuja v tej reči slabo stoji, kjer se seženj po 9 fl. sr. kupuje. Prebivavcom tega mesta bi želel planino sv. Uršule na koroški in štajerski meji, na kateri sem obilno bukev strohnjenih vidil po koncu ležati in pod zlo iti. Na to prijazno planino sv. Uršule na božjo pot 4 ure visoko iti, vsakega potnika mika, ker z nje, kakor z Rogačke in Radelske se v veliki svet daleko vidi. V Starem tergu blizo Slovengradca dobiš za to pri častitih gosp. duhovnikih prijazno postrežbo, ki ti še strežeta dajo, da ti pravo pot na visoko goro sv. Uršule lepo pokaže. Na omenjeni planini najdeš kaj lepo živino, cele čede ovac, volov in divjih bčel; nabral boš si pa tudi dišečih rožic obilno; serce se ti bo pa nebeškega veselja smejalo, kadar ondi v slavno staro cerkev stopiš in farne zvonove na taki višini ubrano peti zaslišiš. Sveta pot se začne ondi ob Ja-kobovem, in terpi noter do sv. Uršule v jeseni. — Nekaj žalostnega še omenim od Ptujске okolice. Na Telovo po poldne je strašna toča in ploha vse pridelke na polji in goricah popolnoma pokončala, ki je segnila od Polenšaka do Višnice na horvaški meji, više kot sedem ur na dolgo in eno uro na široko. Zato so po ti grozni nesreči Haložani letos obožali; in dobro bi bilo, da bi se jim z milošnjo ne-koliko pomagalo. — Sadja je pri nas v obče pičlo; le sém ter tjé ga je na kakem drevji obilno navešenega, da se popotniku serce smeja. Kaj je pa, drage „Novice“, tega krivo, da mlado drevje skoro zaporedoma se na korenini suši in da cepljene drevesa naših časov tiste visokosti, debelosti, in starosti ne včakajo, kakor je nekda j toljko lepega moč-nega drevja bilo? Naši kmetovavci pravijo, da je tega to krivo, ker se drevje premlado in celó pri zemlji cepi. *) — Nova nevolja je zadela Št. Lenardško okolico v Sl. goricah, ker je ondi po travnikih zraven pesnice ne samo nebrojnih kobilic, ampak pod travo v zemlji nad milijon

*) O tem bomo drugo pot govorili.

červov, ki travno korenje podjedajo, tako, da se senožeti popolnoma sušijo. Tudi okolj Ptuja, kjer vsako leto obilno luka (čebule) pridelajo, so se cele trume tega merčesa prikazale, ki po zelnikih gomazijo ter revnemu kmetu vès kapus pokončavajo. Jeli bi ne bilo dobro, da bi se v ti reči kmetovavci koristnih cesarskih in srejskih postav zvesto poprijeli, ki svetujejo posestnikom, kako se takošnega merčesa znebiti; lep izgled so nam pridni Korošci, ki so veliko število hroščov pokončali. Žalibog, da taka zlata postava samo na papirji ostane! To velja tudi od družinskih novih postav, po katerih se ne ravna ne gospodar ne pòsel. — Drugač pa zasluži lepo hvalo Negovski gospod gojzdnar J. Št., rojen Čeh, kateri po deželni postavi za prihodnje gojzde tako marljivo skerbi, da si za pomnoženje lesovja više milijon mladih sadik po semenu in po mladih odrastlikih v zato pripravi ogradi izreja, ktere potem z velikim trudom po raznih praznih toriših v gojzdu vsako leto presaja. Dalje še opomnim lepega izglednega posestva in rabe raznih mašin gosp. D. Č. na Dervanji v Slov. goricah; tudi marljivega gosp. M. R., učitelja pri sv. Ani na Krembergu zavoljo svilarstva; in slednjič še neutrudljivega in skušenega gosp. R. D., učitelja pri sv. Anton v Slov. goricah zavoljo požlahnovanja in saditve tert in sadnih dreves. O naj bi v ti reči omenjeni gospodje veliko posnemavcov našli! — Kar se zdravja ljudi tiče, so letos bolj zdravi od lani; le samo huda griža se je pri sv. Barbari, sv. Rupertu in tudi okolj Radgone prikazala, za katero jih je že nekaj, pa menda ne toliko kot lani, pomerlo. Z Bogom!

Iz Varaždina. Njih eksc., gospod minister dnarstva, baron Bruck, je storil že mnogo za kmetijstvo, kar si je kupil Klenovniško grajšino. Da bi šolo v fari napravili, je dal gospod minister zemlje za vert in učiteljevo hišo, učitelju pa še verh tega 150 fl. k njegovi plači na leto, dokler se ondašnje posestvo doveršno v red ne dene; pozneje bo dobil namesti dnarjev lastno posestvo.

Iz Zagreba. 25. julija je bil v Zagrebu veliki zbor akcijonerjev národnega gledišča. Sklenili so, obresti od 16 tavžent goldinarjev kot honorar za dramatične dela dajati spisateljem tacih del. Ta kapital se je narastel iz tistih 13 tavžent gold., kateri so bili po deželnem zboru že leta 1836 za národno gledišče nabrani. — Drugo nič manj važno kakor prijetno novico Vam moram povedati. Serbski knez je podaril namreč našemu gosp. dr. Tkalacu, kot znamenje priznanja za njegovo izverstno delo: „Državno pravo serbske knežije“ 200 cesarskih cekinov. Tako je serbska vlada sebe počastila in slavnega moža, od kterege smemo upati, da bo še marsikak žark v našem národnem življenju užgal.

Iz Mokronoga. V saboto so tukaj delili ali prav za prav darovali cesarske premije za konje. Žalostno je bilo od ene strani, da celó malo gospodarjev je pripeljalo živine, 12 v vsem skupaj za 7 premij, — od druge pa, kako klaverne so bile pripeljane kobile. Komisija ne gleda na lepoto života ali na drobne noge, ampak le na dobro živino in da je celo truplo tako izdelano, kakor ima biti, da je močna mašina za vprego, to je, da se del z delom dobro ujema. Čeravno nobene take kobile ni bilo viditi, je komisija vendar gledé na nizko stopnjo živinoreje v teh krajih, in ker je zlasti lansko leto hudo bilo zavoljo klaje, trem kobilam podelila premije po 5 cekinov, ker so žebeta njih še precej lepe bile, — eni triletni žebici pa je dala 10 cekinov. Komisija je, kakor lani v Kranji, spet letos hotla pokazati, kako rada se znebi premij, če ima živina le količkaj dobrega na sebi, da bi spodbudila gospodarje k pridniši živinoreji.

Iz Bergodaca v Čičarii. Nikoli še nisem v „Novicah“ bral, da bi vam bil kak prost Čič kaj pisal; naj se prederznem jaz oglašiti se iz naših isterskih, malo znanih krajev. Vem, da tudi mojega bornega pisanja ne bote vergli pod klop; saj je pri nas le malo takih, ki znajo brati in

pisati, ker pred malo leti pri nas ni bilo še nikjer nobene šole. V našem selu je 58 hiš z blizo 400 stanovavci, ki so večidel revni oglarji in pastirji. Največje premoženje tukajšnega sela so ovce, ki jih štejemo blizo 4000; goveje živine je kakih 100 repov, zraven pa še kakih 50 mezgov (mul), s katerimi tovorijo oglje v Terst. Ovčjega sira pridelajo mnogo centov, ktereга prodajajo po 30 fl. cent; tudi volne nastrožejo dokaj. Zemlja je tu slaba, zgolj kamenje in pust Kras; nikjer ne vidiš drevesa; pa ko bi se tudi ktero zasadilo, živina bi ga kmalo pokončala. Kakor sadjoreja je tudi poljedelstvo zanemarjeno; od rokodelstva in obertnije ni duha ne sluha. Pomanjkanje vode, ki je terlo nesrečno primorsko Istro, je tudi letos nas hudo stiskalo, da ne vemo kaj bo. Naj vam še to povem, da doljni Istrani Čičem pravijo Kranjci. Drugo pot kaj več, ako vam je drago. *)

M. Brajković.

Iz Ljubljane. Slišali smo, da je prišlo unidan iz Dunaja za 10,000 gold. mnogoverstnega novega dnarja v veliko cesarsko kaso ljubljansko, menda zato, da se bo malo po malem novi dnar po deželi pokazal. O vseh Svetih ga bo prišlo v vse dežele že dokaj, ker nek že dolgo 15 parnih mašin noč in dan novi dnar kuje. — Slavni naš gosp. profesor Terstenjak nas je te dni obiskal; serčno veseli so ga sprejemali povsod.

Novičar iz raznih krajev.

Iz Dunaja. C. kr. ministerstvu notranjih zadev in dnarstva in armadno nadpoveljstvo so ustanovile takso za oprosteno od vojašine za leto 1859 s 1500 fl., toda novega dnarja.

— Zdoljno-avstrijski deželni poglavar, gospod baron Eminger, je umerl 4. avgusta o poldne nagle smerti.

— Njih c. k. visokost, nadvojvoda Joan, so prišli po potovanju 1. t. m. na Dunaj, od kodar so se vernili drugi dan v Gradec. Časniki srednje in izhodnje Švajce pišejo o bivanju in potovanju visocega gospoda po Švajci. Bili so v Luzernu, Cirihi in Šent-Golu. Mnogim je bilo žal, da so prepozno zvedli, da so gospod nadvojvoda ondi bili. Ciriški časniki pišejo, da gospod nadvojvoda od leta 1815 več niso vidili ciriškega mesta; toliko prijetneje je bilo čez 43 osode težkih let prijazno obiskovanje.

— Poslednje dni se je bilo povodnji bati, tako je Donova rastla. Čudo pa tudi ni, ker od konca unega mesca dan na dan dežuje in lije. Tudi iz zgornje Avstrije pišejo, da so vode silno velike in da so v nekterih krajih povodnji veliko škodo naredile. Sedaj so vode padle.

Iz Českega. Pretečeni teden je bil za nekatere kraje, posebno ob Kerkonosih, čas strahu in sile. Skorej cela česka dežela je imela povodnji. Več ljudi je potonilo in mnogo mnogo blaga je splavalo ali pa v vodi konec vzelo. Hiše so se poderale in voda je skoraj vse mostove in jezove pobrala. Najhuje je terpelo mesto Liberk z okolico. Več ko 200 hiš je stalo pod vodo. Koliko škode terpe ubogi ljudje, se lahko previdi, ako pomislimo, da je samo v eni fabriki, gosp. Jan. Liebiga, zavoljo povodnji za dalj časa 2000 ljudi brez zaslužka. Enake žalostinke se berejo iz Budajevic in mnozih družih českih mest.

Iz Ogerskega. Iz Magyar-Kaniše se piše o strašni nesreči, ktere je bila nemarnost kriva. Dva rokodelska družeta sta prosila v kmetiški hiši, ju prenočiti. Peljali so ju v hlev in ker sta bila lačna, jima dá kmetica skledo kislega mleka, ktero pohlepno pojesta. Drugo jutro ju najdejo mrtva na slami. Šopek harnic (netilnih klinčkov) je padel v mleko in tako sta za strupom poginila!

*) Ker imajo „Novice“ rade, da se jim dopisuje od vseh jugoslavenskih krajev, jim bojo tudi Vaši dopisi iz Čičarije dragi, o kateri res nikoli ni govorjenja. Vred.